

Қазақ технология және бизнес университеті
Казахский университет технологии и бизнеса

«ЖАҢА ЗАМАНҒА –
ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ»

«НОВЫЙ ВЕК –
НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»

Қазақ технология және бизнес университеті

Казахский университет технологии и бизнеса

«ЖАҢА ЗАМАНҒА – ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ»

«НОВЫЙ ВЕК – НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ»

**XV Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
материалдар жинағы**

Сборник материалов

XV Республиканской научно-практической конференции

**Астана
2014**

УДК 001(063)

ББК 72

Ж 74

Под общей редакцией
д.т.н., профессор **С. Н. Байбеков**

Ответственный редактор
д.б.н., профессор **А. Б. Абжалелов**

Редактор
Казиева С. Б.

Ж 74 «Жаңа заманға – озық технология»: XV Респ. ғыл.-тәж. конф. материалдар жинағы. = «Новый век – новые технологии»: сборник материалов XV Респуб. науч.-практ. конф. / Астана: Мастер По, 2014.- 364 б.

ISBN 978-601-301-271-1

2014 жылдың 20-21 қарашада өткен «Жаңа заманға – озық технология» атты XV Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдар жинағы

Сборник материалов XV Республиканской научно-практической конференции «Новый век – новые технологии», проведенной 20-21 ноября 2014 года

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-601-301-271-1

Сборник издается в авторской редакции

© Казак технология және бизнес университеті, 2014

мдамасына сәйкес
тәрбиенің болуы
арды пайдалануға
қоқыстарды өңдеу

ауы мен табиғи
мәдениетінің төмен
сындағы мемлекет
тың тұрақтылығын
адамның табиғатқа
ту (сонымен қатар
алпына келтіретін
әсер тигізу сияқты
діруге болады. Бұл
ның өсуіне әкеліп
лдық шығындарды,

экономикалық және
лікті экологиялық
қайында халықтың
қ білім беру жеке
ін білім мен білік
қ қатынастарды
н білім алу және
йлім беру арқылы
да сырттай жүзеге
ң қоршаған ортаға
жағынан, олардың
қоғамның барлық
әлеуметтік өмірде
мүмкіндік ашуын

ымдамасын жүзеге
гиялық мәдениетін
нің маңыздылығын

тер қойылды:

логиялық білім мен

ттік зерттеуі мен
дыратын ең өзекті

тұжырымдамасының
огиялық мәдениетін

елері мен қоршаған
асын салыстырмалы

ар туралы мәлімет
Барлығы 396 адам
да өтті. Зерттеудің
логиялық жағдайына
ептейтіндердің саны

25%-ды құрайды. Тұрған жеріне байланысты Екібастұз қаласының тұрғындарын қаладағы экологиялық жағдай қанағаттандырмайды (79%). Павлодар қаласы және Май ауданының тұрғындары экологиялық жағдайды «қанағаттанарлық» және «қанағаттанарлықсыз» деп санайды. Жалпы халық арасында экологиялық жағдайдың дамуы жайында пессимистік болжамдар бар. Егер 39%-ды экологиялық жағдайдың өзгермеуі деп санасак және бастапқы нашар фон сол уақытта 28%-ды құраса, экологиялық жағдай міндетті түрде құртылады. Егер нашар экологияны Павлодар қаласында анықтаса (39%), экологиялық фонның сақталмауы негізінен Екібастұз қаласының тұрғындарында (44%) және Май ауданында (48%) байқалады. Әлеуметтік зерттеу бойынша белгіленген экологиялық талаптарды қандай да бір дәрежеде сақтайтын өндірістік кәсіпорындарды анықтауға әрекет етіп көрдік, бірақ сұрастырылғандардың жартысы (53%) бұл сұраққа жауап беруде қиындық туғызды.

Өткізілген әлеуметтік зерттеудің нәтижелерін қорытындылай келе, қоғамның экологиялық мәдениетінің қалыптасуы Қазақстан Республикасының «жасыл» экономикаға өту тұжырымдамасын іске асырудағы шешуші фактор болып табылатын атап айту қажет.

Қазақстан Республикасының «жасыл» экономикаға ауысу тұжырымдамасының, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қоғамдық пікірдің және ауданның экологиялық жағдайы туралы жедел түрде ақпаратпен қамтамасыз ету стратегиясында: бұқаралық ақпарат құралдарының жүйесін кеңейту, оларды қоғамның үлкен бөлігіне қолжетімді еткізу, қоғамдық сананың экологизациясындағы рөлін арттыру; билік органдары тарапынан өнеркәсіп мекемелердің бақылауын күшейту; өнеркәсіп мекемелерінің экологиялық қауіпсіздік нормаларын сақтау; қоғамдық экологиялық қозғалыстарды ұлттық және аймақтық экологиялық саясатты жүзеге асырудың кілтті механизміне айналдыру; адамдарды қатыстыру мақсатында ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жалғастыру қажет [2].

ҚР «Жасыл экономикаға» ауысу тұжырымдамасымен анықталған, міндетті шешудегі басымдық бағыт, бұл экологиялық ағарту. Тұжырымдаманы іске асырудағы көпшілік механизмдердің бірі, көптеген экология бағыттарында алдағы деңгейдегі елдерден біздің еліміздің қалып қоюын жеті, табиғатты экстенсивті пайдаланбау, ведомствалық диктант, құқықтық нигилизм және экологиялық білімсіздікке жол бермейтін экологиялық қауіпсіздік жүйесін құру.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Концепция по переходу Республики Казахстан к «зеленой экономике». Утверждена Указом Президента Республики Казахстан от 30 мая 2013 г. №577.
2. Хамзина Ш.Ш., Кадырова М.С. Развитие неформального экологического образования в Республике Казахстан. // Вестник КазНУ. Серия экологическая. №2/1 (38). Казахский Национальный университет им. Аль-Фараби. Алматы. «Қазақ университеті», 4-5 октября 2013 г. С. 176-178.

ЕРТІС ӨЗЕНІНІҢ ӨСІМДІКТЕР ЖАЙЫЛМАСЫНЫҢ БИОӘРАЛУАНДЫЛЫҒЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ ӘДІСТЕРІ

Булхаирова А.М., Хамзина Ш.Ш.

Инновациялық Еуразия Университеті, Павлодар қ.

Резюме. В данной статье приведены результаты исследования разнообразия растительного покрова, структуры и динамики экосистем пойменных лугов в пойме реки Иртыш в пределах Павлодарской области.

Summary. The articles presents the results of diversity study of the vegetation cover, structure and ecosystem dynamics of meadow of alluvial land of the Irtysh river within Pavlodar region.

Қазіргі кезде табиғаттың биологиялық түрлілігі қарқынды бұзылуда, оның біраз бөлігі адамның кәсібімен байланысты болып келеді. Өсімдіктер және жануарлар- табиғаттың маңызды бөлігі, биогеоценоздың құрамында маңызды орын алады, және де қоғамның экономикалық дамуында да ролі зор, себебі, қоғам, табиғи ресурстарды қолданудың аркасында өмір сүреді.

«ЖАҢА ЗАМАНҒА – ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ»

XV Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдар жинағы.

Агроөнеркәсіп кешенінің дамуында табиғи жайылымның маңызы зор. Шалғын даланың жемдік өсімдіктерінің арасында генетикалық бағалы популяция көп, олардың көбісі құнарланған шөптің негізі бола алады. Шалғындардың фитоценологиялық аралуандылығы өнімнің тұрақты болуын қамтамасыздандырады, әсіресе ауа райының қамтамасыздануы. Жайылма шалғындардың күйі, гидрологиялық режимнің әсерінен тәуелді болады, және үдемелік пен жайылма шалғындарының тіршілік етуінің шартты кешенін анықтайды.

Ертіс өзенінің өсімдік жайылмасы бірегей болып келеді. Оның негізгі ерекшелігі - орталық жайылмасында шалғынның басымдылығы, теректі және талды ормандарда кең таралуы өзеннің жағалауында орналасқан. Тіршілік етуінің түрлілігі және экологиялық фактордың үдемелілігі фитоценодикалық түрліліктің көтерілуіне әсерін тигізеді [1].

Ертіс өзенінің жайылмасы үлкен аумақты алғанымен табиғатты қорғаудың асқан мағынасы бар. Оның маңызды құраушысы өсімдік сияқты жаңару қорының көзі және табиғатты реттеуші процесс.

Зерттеудің мақсаты Павлодар облысындағы Ертіс өзенінің жайылмасының жайылма шалғындарының құрылысы мен үдемелілігінің экожүйесін анықтау, өсімдік жабынының түрлілігін қарастыру.

Мақсатқа жету үшін осындай шарттар қойылады:

- өсімдік қауымдастықтарын тіркеуге алу және таксономикалық жағдайын анықтау;
- көпжылдық бақылаудың негізінде фитоценоздық негізгі түрлердің жер бетіндегі фитомассаны анықтау;

- фитоценоздың жасанды өзгеруін бағалау әдістемесін ұйымдастырып және оның көмегімен Ертіс өзенінің жайылымы мен табиғи қорғалған аймақта белдемнің күйіне талдау жұмыстарын орындау қажет;

- жайылмадағы өсімдік бірлестіктерінің қалпына келуі потенциалына баға беру.

Зерттеу объектісі - Ертіс өзенінің өсімдік жайылмаларының бірлестігі. Зерттеу пәні өзектілік пен таңдаған тақырыптың тәжірибелік дәлдігімен шарттанады. Зерттеу пәні Павлодар қаласындағы Ертіс өзенінің өсімдік жайылмасының үдемелі даму динамикасы болып келеді. Зерттеуді өткізу әдістері: экологиялық талдау, биоморфологиялық талдау, тұрмыстық-ботаникалық талдау, синтаксономикалық талдау, микротоптық шалғындық бірлестіктердің талдауы.

Арна алдындағы жайылымда теректі (қара терек, ақ терек, көктерек), талды (ақтал, балғынтал және т.б.) және талды-теректі ормандар басым болып жатыр, бидайық, арпабас, қоңырбас шалғындарымен қиылысады (қоңыр итмұрын, Павлов итмұрыны, татар ұшқаты, кәдімгі мойыл және т.б.). Соның нәтижесінде Ертіс өзенінің жайылымында өсімдіктердің төрт түрін ерекшелеуге болады: шалғындық, ағаш-бұталы өсімдік, далалық және сораңдық. Олардың ішінде шалғындық өсімдіктер ерекше орын алады, олар негізгі табиғи шалғындық алқаптарды қосады.

Зерттелген үлескі жайылма орманға жатады, дәлірек айтқанда биоценозға, органикалық салмақтың сырттан және шаюдың мерзімді түсуі, биоценоздың өзінде пығарылған. Сүрек қабатындағы бірінші және екінші үлескіде басым түрлері ақтал болып келеді, доминантты – қара терек америкалық үйеңкі, көктерек. Саны аз түрлер: кәдімгі мойыл, күрең қызыл долана, салпаң қайың. Бұталы қабат итмұрын түрінде көрсетілген, (тікенді раушан) және ұшталық тал, үлескінің 10% жерін алып жатыр. Шөп басқан қабатта дәнді өсімдіктерінен кең таралған: қылшықсыз арпабас, бидайық сұлама, шалғындық қоңырбас. Өзен жағалауында қоянды және көпіршікті қиякөлең тараған: өсімдік бірлестігінің үшінші бөлімшені талдау барысында өсімдіктердің түрлілігінің азаюы байқалды. Астық тұқымдастар шөптердің көптігінен бұталар және бұташықтар болмайды: шалғындық қоңырбас, қылшықсыз арпабас, бидайық сұлама. Бұл бөлімшеде адамның әрекеті байқалады: қоқыс, кесілген ағаштар қалдықтары, сынған бұталар. Шөптесін – бұталы қабат антропогендік прессингке душар болған, себебі ол жүйелі түрде басылып жатыр, ал өртенген жапырақтардан біржылдық шөптердің тұқымдары жойылады, сүректі тұқымның өсуі, көпжылдық шөптердің қоздырылуы бұзылады [2].

Ертіс өзенінің қолданатын жер жайылымының және негізгі пайдалану үрдісіне талдау жасай отырып келесі тұжырым жасауға болады: осы заманға сай жер және су ресурстарын

колдану, негізгі экологиялық топтарға сай келмейді, оның салдарынан экожүйенің қалыпты функционалдануына және құлдырауына әкеледі. Мониторинг нәтижесінде шалғындық өсімдіктер келесі міндеттерді шешеді: экологиялық жүктемелерді мөлшерлеу; кризистік деңгейдің шекті жүктемелерін анықтау; оның салдарынан өсімдік жамылғысы тозып жатыр; жем алқаптарын тиімді пайдалану экономикалық жағдайдың ынталануына әкеледі.

Зерттеу нәтижесінде Павлодар облысындағы Ертіс өзенінің өсімдіктер жайылымының таксономиялық құрылымы зерттелген. Өсімдік бірлестіктерінің азықтылығы жөнінде стационарлық бақылаулар өткізіледі, Ертіс өзенінде өсімдік бірлестігінің жайылмалары қордың потенциалын анықтауға мүмкіндік береді. Өсімдік бірлестіктерінің жайылманың қарқынды өзгеруі зерттеліп және негізгі өсімдік аумағының жамылғысына баға берілді.

Алынған нәтижелер экологиялық мониторинг жасау және өсімдік жамылғысының күйіне баға беру үшін қолданылады. Өткізілген бағалау бойынша болашақта жайылма қауымдастықтарын оны жайылма аумағында потенциалды қолдануға және табиғи қорды тиімді пайдалануға рұқсат беру.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Прозорова Т.А., Черных И.Б. Биоразнообразие растительности Павлодарского Прииртышья. - Павлодар: НПП «ЭКО», 2002 г. - 238 стр.
2. Комардина Л.С. Структура и особенности рекреационных биоценозов поймы реки Иртыш. - Павлодар, 2003 г. - 78-81 с.

ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНЫҢ ТАБИҒИ-ШАРУАШЫЛЫҚ АЙМАҚТАРЫНДА ТОПЫРАҚТЫҢ ҚОЛДАНУ АСПЕКТІЛЕРІ

Разкен К.Ж., Кадырова М.С.

Инновациялық Еуразия университеті, Павлодар қ.

Резюме: Статья посвящена вопросам исследования состояния, использования и сохранения почв в природно-хозяйственных зонах Павлодарской области.

Summary: The article is devoted to research questions of a condition, use and preservation of soils in economic zones of the Pavlodar area.

Топырақ жамылғысын тиімді пайдалану мақсатында ауыл шаруашылығы дифференциалданған түрде топырақты – климаттық аймақты талап етеді. Осыған орай, топырақты – климаттық аймақта агротопырақты аудандастыру игеріледі. Осы аудандастыруға келісе отырып, шекара аймағында тұрақты табиғи – климаттық және топырақты жағдайларда белгілеуде (кейбірі белдемшелерге бөлінген), соған қарай теориялық негіз және практикалық іс - шараларды күзет бойынша және топырақ жамылғысын тиімді пайдалану ауыл шаруашылығы тағайындалуда.

Мерзімді қолданылған тақырыптың өзектілігі өсетін антропогендік экожүйе өнірінің және топырақ жамылғысымен байланысты бағалау қажет, қазіргі жағдайда топырақ қорлары және айқындау факторлары азып – тозуда.

Зерттеу мақсаты – Павлодар облысының табиғи шаруашылық аймақтарында топырақтың қолдану аспектілерін толығырақ зерттеу. Міндеті: морфологиялық топырақ қасиеттерін зерттеу; Павлодар облысының қазіргі топырақ жамылғысының жағдайларына баға беру; Павлодар облысының табиғи – шаруашылық аймақтарындағы топырақты пайдалануына талдау жасау.

Павлодар облысының топырағы және экологиялық жағдайы зерттеу объектісі болып саналады. Зерттеудің практикалық маңызылығы аумақтағы топырақ ресурстарын

МАЗМУНЫ

СОДЕРЖАНИЕ

Биология, химия және химиялық технологиялар

1 СЕКЦИЯ

Биология, химия и химическая технология

1	С.Б.Казиева <i>ВЫСОКОТЕМПЕРАТУРНАЯ ПЛАЗМЕННАЯ ПЕРЕРАБОТКА ОТХОДОВ</i>	3
2	С.Б.Казиева <i>СЖИГАНИЕ-ГАЗИФИКАЦИЯ В ПЛОТНОМ СЛОЕ КУСКОВОГО МАТЕРИАЛА без ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ПЕРЕМЕШИВАНИЯ и ПЕРЕМЕЩЕНИЯ МАТЕРИАЛА</i>	6
3	Д.Абдуганиев <i>ПРИЧИНЫ ВЯЗКОСТИ ЖИДКИХ ЖИРОВ при НЕОДНОКРАТНОМ НАГРЕВАНИИ</i>	10
4	А.Абдина <i>ЖІБЕК ТАЛШЫҚТАРЫНАН ТОҚЫЛҒАН МАТАНЫҢ ТИІМДІЛІГІ</i>	12
5	B.Yeskendir <i>HYDROCARBON COMPOSITION of CATALYTIC PROCESSING GAS of a RUBBER-CONTAINING WASTAGE</i>	13
6	Zh.K.Kairbekov, N.T.Smagulova, L.S.Rakhymbay <i>SECOND PROCESSING of COKE CHEMICAL RESINS</i>	14
7	H.G.Kuandykova <i>ROLE of THERMOCATALYTIC PROCESSING IN A SALVAGE of WORN-OUT TIRE COVERS</i>	16
8	Zh.K.Kairbekov, N.T.Smagulova, M.S. Muratova <i>CATALYTIC PROCESSING of COKE-CHEMICAL RESIN</i>	17
9	Н.Х.Нарзулла, А.Баймолда <i>ТАҒАМ ҚҰРАМЫНДАҒЫ ТРАНСМАЙ ҚЫШҚЫЛ-ДАРЫНЫҢ ЖҮРЕК-ҚАНТАМЫР ЖҮЙЕСІ АУРУЛАРЫ ДАМУЫНА ӘСЕРІ</i>	18
10	А.Ә.Жайлханова, М.Ш. Сулейменова <i>О ФИЗИОЛОГИЧЕСКОЙ РОЛИ ИОНОВ ВОДОРОДА</i>	20
11	И.Б.Джакупова, Р.Е. Орынбасарова <i>ГЕНЕТИЧЕСКИ МОДИФИЦИРОВАННЫЕ ОРГАНИЗМЫ</i>	22
12	С.К.Сейтов <i>ТЕХНОЛОГИЯ ПЕРЕРАБОТКИ ПЛАСТИКОВЫХ ОТХОДОВ с ЦЕЛЬЮ ПОЛУЧЕНИЯ ПОЛИМЕРНЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ МАТЕРИАЛОВ с УГЛЕРОДНЫМИ НАПОЛНИТЕЛЯМИ на МУСОРО-ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ЗАВОДАХ</i>	24
13	A.Sh.Akimova <i>THE NEW ACHIEVEMENTS in BIOTECHNOLOGY</i>	26
14	А.М.Рамазанова, А.М.Рақымбек, Ж.Б.Абділіева <i>ПРОБЛЕМЫ УВЕЛИЧЕНИЕ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТИ ЖИЗНИ в КАЗАХСТАНЕ</i>	28
15	Р.М.Мустафаева <i>ҚАЛА МАҢЫНДАҒЫ ЭКОЖҮЙЕЛЕРГЕ АУЫП МЕТАЛДАРДЫҢ ТАРАЛУЫ</i>	30
16	Таймас Адлен <i>ИСПОЛЬЗОВАНИЕ БАКТЕРИЙ для ОЧИСТКИ ПОЧВЫ и ВОДЫ, ЗАГРЯЗНЁННЫХ РТУТЬЮ (на ПРИМЕРЕ Р.НУРА)</i>	33
17	Ш.Ш.Нурсейтов, М.Жанибекқызы, М.Н.Сахова <i>ПЕРЕРАБОТКА ОТХОДОВ на ТВЕРДЫЕ и ГАЗООБРАЗНЫЕ ТОПЛИВА</i>	35
18	Бейсенбинов М.С., Хамзина Ш.Ш. <i>ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ-НЫҢ «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКАҒА ӨТКІЗУГЕ АРНАЛҒАН БЕЙРЕСМИ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМДІ ДАМУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ</i>	37
19	А.М.Булхаирова, Ш.Ш.Хамзина <i>ЕРТІС ӨЗЕНІНІҢ ӨСІМДІКТЕР ЖАЙЫЛМАСЫ-НЫҢ БИОӘРАЛУАНДЫЛЫҒЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ ӘДІСТЕРІ</i>	39